

Suma teologická, 1. časť, 13. otázka, 1. - 4. článok

Tomáš Akvinský

13. O božíchmenách

Predslov

I q. 13 pr.

Po skúmaní toho, čo patrí k Božiemu poznaniu, treba prejsť ku skúmaniu Božích mien. Totiž každú vec pomenujeme podľa toho, ako ju poznávame.

V rámci toho je dvanásť otázok.

Po prvé, či Boha môžeme pomenovať.

Po druhé, či niektoré mená, ktorými Boha pomenujeme, sa o ňom vypovedajú podstatne (*substantialiter*).

Po tretie, či niektoré mená, ktorými ho pomenujeme, sa o ňom vypovedajú vo vlastnom význame (*proprie*), alebo či sa mu pripisujú metaforicky (*metaphorice*).

Po štvrté, či mnohé mená, ktorými Boha pomenujeme, sú synonymá (*synonyma*).

Po piate, či nejaké mená, ktorými pomenujeme Boha, sú o ňom a stvoreniach vypovedané jednoznačne (*univoce*), alebo mnohознаčne (*aequivoce*).

Po šieste, za predpokladu, že sa vypovedajú analogicky (*analogice*), či sa prvotne (*per prius*) vypovedajú o Bohu, alebo o stvoreniach.

Po siedme, či sa nejaké mená vypovedajú o Bohu s časovou platnosťou (*ex tempore*).

Po ôsme, či meno „Boh“ je menom prirodzenosti, alebo činnosti.

Po deviate, či je meno „Boh“ komunikovateľné (*communicabile*).

Po desiate, či sa meno „Boh“ prijíma jednoznačne, alebo mnohознаčne vovýzname prirodzenosti, účasti a mienky.

Po jedenáste, či meno „Ten, ktorý je“ je najvlastnejšie meno Boha.

Po dvanáste, či možno o Bohu tvoriť afirmatívne propozície.

1. O tom, či Boha môžeme pomenovať

I q. 13 a. 1 arg. 1

Pri prvom sa postupuje takto: Zdá sa, že Bohu nepatrí nijaké meno. Totiž Dionýz v 1. kapitole diela *O božích menách* hovorí, že „nie je o ňom ani meno ani mienka“.[1] A v knihe Prísloví 30, 4 sa hovorí: „Aké je jeho meno alebo jeho syna, ak vieš?“

I q. 13 a. 1 arg. 2

Okrem toho, každé meno sa vypovedá buď abstraktne, alebo konkrétne. No mená, ktoré označujú konkrétne, sa nehodia na Boha, pretože on je jednoduchý, a ani mená, ktoré označujú abstraktne, pretože neoznačujú to, čo subsistuje dokonale. Teda nijaké meno nemožno vypovedať o Bohu.

I q. 13 a. 1 arg. 3

Okrem toho, mená označujú podstatu s kvalitou; no slovesá a prídavné mená označujú časový rozmer; zámená však poukazujú alebo vyjadrujú vzťah. Z toho sa nič netýka Boha, pretože je bez kvality a bez každého akcidentu a bez času; nemožno ho zmyslovo vnímať, aby sa naň poukazovalo; nemožno ho označovať vzťažne, pretože členy vzťahu sú pripomienkou na niečo, o čom sa predtým hovorilo menom, prídavným alebo ukazovacím zámenom. Teda Boha nemôžeme nijakým spôsobom pomenovať.

I q. 13 a. 1 s. c.

No proti stojí to, čo sa hovorí v knihe Exodus 15, 3: „Pán je ako bojovník, Všemohúci je jeho meno.“

I q. 13 a. 1 co.

Odpovedám, že podľa Filozofa sú „zvuky znakmi pojmov a pojmy sú podobami vecí.“[2] A to je zrejmé, že zvuky odkazujú na veci, ktoré majú byť označované, a to prostredníctvom pojmu v rozume. Teda ako niečo môžeme poznať rozumom, tak to môžeme pomenovať. No vyššie sa ukázalo[3], že Boha v tomto živote nemôžeme vidieť v jeho esencii, ale že ho poznávame zo stvorení na základe vzťahu k princípu, a spôsobom stupňovania a odstraňovania (*per modum excellentiae et remotionis*). Takto ho teda môžeme pomenovať na základe stvorení, avšak nie tak, že by meno, ktoré označuje jeho samého, vyjadrovalo Božiu esenciu podľa toho, čo je, napríklad ako meno „človek“ vyjadruje cez svoju signifikáciu esenciu človeka podľa toho, čo je, totiž označuje jeho definíciu, ktorá vyjadruje jeho esenciu; totiž pojem, ktorý označuje meno, je definícia.

I q. 13 a. 1 ad 1

K prvému treba povedať, že na základe toho dôvodu sa hovorí, že Boh nemá meno alebo že sa vymyká pomenovaniu, pretože jeho esencia je nad tým, čo o Bohu chápeme a zvukmi označujeme.

I q. 13 a. 1 ad 2

K druhému treba povedať, že pretože k poznaniu Boha prichádzame zo stvorení a na ich základe ho pomenúvame, mená, ktoré prisudzujeme Bohu, ho označujú takým spôsobom, ktorý patrí materiálnym stvoreniam. To je pre nás prirodzené poznanie, ako sa povedalo vyššie[4]. A pretože tieto stvorenia, ktoré sú dokonalé a subsistujúce, sú zložené; forma však v nich nie je niečo, čo subsistuje úplne, ale skôr to, prostredníctvom čoho niečo je. A preto všetky mená, ktoré používame na označenie niečoho, čo subsistuje úplne, označujú konkrétne, ako to prislúcha zloženým. Tie mená, ktoré sa používajú na označenie jednoduchých foriem, označujú niečo nie ako subsistujúce, ale ako to, čím niečo je, ako napríklad bieloba označuje, čím je niečo biele. Pretože teda aj Boh je jednoduchý a subsistujúci, prisudzujeme mu aj abstraktné mená na označenie jeho jednoduchosti; aj konkrétne mená na označenie jeho subsistencie a dokonalosti, hoci obe mená nevystihujú jeho spôsob bytia, rovnako ako náš rozum nepoznáva v tomto živote Boha tak, ako je.

I q. 13 a. 1 ad 3

K tretiemu treba povedať, že označovať podstatu s kvalitou znamená označovať supozitum s prirodzenosťou alebo vymedzenou formou, v ktorej subsistuje. Teda ako sa o Bohu nejaké (mená) vypovedajú konkrétne, aby sa označila jeho subsistencia a dokonalosť, ako sa už povedalo, tak sa o Bohu vypovedajú mená, ktoré označujú podstatu s kvalitou. Slovesá a prídavia, ktoré spoluoznačujú čas, sa vypovedajú o ňom samom, a to preto, lebo večnosť obsahuje všetok čas. Totiž ako jednoduché subsistentné veci nemôžeme uchopiť a označiť inak než na spôsob zložených, tak nemôžeme chápať alebo hlasom vyjadriť jednoduchú večnosť inak než na spôsob dočasných vecí. Dôvodom toho je, že náš rozum je prirodzene nasmerovaný na zložené a časné veci. Ukazovacie zámená sa vypovedajú o Bohu, ak poukazujú na to, čo sa uchopuje, a nie na to, čo je zmyslovo vnímané, pretože nakoľko (Boha) chápeme, natolko naň poukazujeme. A tak podľa toho, ako sa o Bohu vypovedajú mená, prídavia a zámená, tak môže byť označený aj vzťahnými zámenami.

2. O tom, či sa niektoré mená, ktorými pomenúvame Boha, o ňom vypovedajú podstatne

I q. 13 a. 2 arg. 1

Pri druhom sa postupuje takto: Zdá sa, že nijaké meno sa nevypovedá o Bohu podstatne. Totiž Ján Damascénsky hovorí: „Nič z toho, čo sa o Bohu vypovedá, nemôže označovať, čo Boh je podľa podstaty, ale ukazuje, čo Boh nie je, alebo vyjadruje nejaký vzťah či niečo z toho, čo vyplýva z jeho prirodzenosti alebo činnosti.“[5]

I q. 13 a. 2 arg. 2

Okrem toho, Dionýz v 1. kapitole diela *O božích menách* hovorí: „U všetkých svätých teológov nájdeš hymnus, ktorý jasne a zvelebujúco rozlišuje Božie mená podľa blažených vychádzaní v božstve.“[6] Zmyslom tohto výroku je, že mená, ktoré na chválu Boha používajú svätí teológovia, sa rozlišujú podľa vychádzaní v samotnom Bohu (*secundum processum ipsius Dei*). No to, čo označuje vychádzanie nejakej veci, neoznačuje nič, čo patrí k jeho esencii. Teda mená vypovedané o Bohu sa o ňom nevypovedajú podstatne.

I q. 13 a. 2 arg. 3

Okrem toho, niečo pomenúvame podľa toho, ako to uchopujeme. No Boha v tomto živote neuchopujeme podľa jeho podstaty. Teda ani nijaké meno, ktoré mu dávame, nevypovedá sa o ňom podľa jeho podstaty.

I q. 13 a. 2 s. c.

No proti tomu stojí to, čo hovorí Augustín v 6. knihe diela *O Trojici*: „V Bohu znamená ‚byť‘ to isté čo ‚byť silný‘ alebo ‚byť múdry‘; ak by si niečo povedal o tejto jednoduchosti, označuje to jeho podstatu.“[7] Teda všetky takéto mená označujú Božiu podstatu.

I q. 13 a. 2 co.

Odpovedám, že je zrejme, že o menách, ktoré sa o Bohu vypovedajú negatívne, alebo tie, čo označujú jeho vzťah ku stvoreniu, nijakým spôsobom neoznačujú jeho podstatu, ale že o ňom niečo popierame, alebo že má vzťah k niečomu inému, či skôr, že niečo iné má vzťah k nemu.

No o menách, ktoré sa o Bohu vypovedajú absolútne a afirmatívne, napríklad ako „dobrý“, „múdry“ a iné, sú mnohé názory. Niektorí totiž hovorili, že tieto všetky mená, aj keď sa o Bohu vypovedajú afirmatívne, predsa len boli určené skôr na popretie niečoho o Bohu než na tvrdenie niečoho o ňom. Preto hovoria, že keď hovoríme, že Boh je živý, označujeme, že Boh nie je takým spôsobom, ako sú neoduševnené veci; a podobne treba chápať aj ostatné prípady. A to tvrdil Rabbi Moyses[8]. Iní však hovoria, že tieto mená sú na označenie vzťahu Boha k stvoreným veciam. Napríklad, keď hovoríme, že Boh je dobrý, znamená to, že Boh je príčinou dobra vo veciach. A to isté platí aj o iných (pomenovaniach).

No každý z týchto dvoch názorov sa zdá byť nesprávny z troch dôvodov. Po prvé, pretože ani jeden z nich nevyvetľuje, prečo sa niektoré mená vypovedajú o Bohu viac než iné. Totiž Boh je tak príčinou telies/tiel, ako je príčinou dobier. A preto, ak sa povie „Boh je dobrý“, neoznačuje to nič iné než to, že Boh je príčinou dobier. Podobne by sa mohlo povedať, že „Boh je teleso“, pretože je príčinou telies. Ak sa na základe toho hovorí, že je telesom, popiera sa o ňom to, že by bol čírym súcnom v možnosti ako prvá látka. Po druhé, z toho by vyplývalo, že všetky mená vypovedané o Bohu, by sa o ňom vypovedali druhotne, ako sa napríklad „zdravý“ druhotne vypovedá o lieku preto, lebo ho takto označuje na základe toho, že je príčinou zdravia v živočíchovi, o ktorom sa prvotne vypovedá, že je zdravý. Po tretie, pretože je to proti zámeru tých, ktorí hovoria o Bohu. Totiž keď hovoria, že Boh je živý, majú zámer povedať niečo iné než to, že Boh je príčinou nášho života, alebo že sa odlišuje od neoduševnených telies.

A preto treba povedať, že takéto mená síce označujú Božiu podstatu a vypovedajú sa o Bohu podstatne, no znázorňujú ho nedostatočne. To je zrejme z nasledujúceho. Totiž tieto mená označujú Boha tak, ako ho poznáva náš rozum. No náš rozum, pretože poznáva Boha na základe stvorení, ho poznáva tak, ako ho znázorňujú stvorenia. Ukázalo sa vyššie[9], že Boh v sebe vopred má (*prae habet*) všetky dokonalosti stvorení ako jednoducho a univerzálne dokonalý. Preto ho akékoľvek stvorenie znázorňuje a je mu podobné natolko, nakoľko má nejakú dokonalosť. No neznázorňuje ho ako niečo, čo patrí tom istému druhu alebo rodu, ale ako vznešený princíp, ktorého formu účinky nedosahujú, ale z ktorého účinky predsa odvodzujú nejakú podobnosť, napríklad ako formy nižších telies znázorňujú silu slnka.

Tomu sme venovali výklad[10], keď sa zaoberali Božou dokonalosťou. Tak teda vypovedané mená označujú Božiu podstatu, ale nedokonale, ako aj stvorenia ju nedokonale znázorňujú. Keď sa teda povie „Boh je dobrý“, zmyslom nie je, že Boh je príčinou dobra alebo že Boh nie je zlý, ale že to, čo nazývame dobrom v stvoreniach, vopred existuje (*praeexistit*) v Bohu a síce vyšším spôsobom. Z toho teda nevyplýva, že Boh je dobrý, keďže zapríčiňuje dobro, ale skôr naopak: pretože je dobrý, rozlieva do vecí dobro, a to podľa toho, čo hovorí Augustín v diele *O kresťanskej náuke*: „Vďaka tomu, že [On] je dobrý, [my] sme.“[11]

I q. 13 a. 2 ad 1

K prvému treba povedať, že Damascénsky hovorí, že tieto mená neoznačujú, čo Boh je, pretože nijaké z týchto mien nevyjadruje dokonale to, čo Boh je, ale každé ho označuje nedokonale, ako ho nedokonale znázorňujú aj stvorenia.

I q. 13 a. 2 ad 2

K druhému treba povedať, že vo význame označovania mien je niekedy niečo iné to, od čoho sa odvodzuje meno na označovanie, a to, na čo sa meno má vzťahovať. Napríklad ako sa meno „kameň“ odvodzuje od toho, že zraňuje chodidlo (*laedit pedem*), ale nemá označovať to, že „zraňuje chodidlo“, ale určitý druh telies. Inak by všetko, čo zraňuje chodidlo, bolo kameňom. Preto treba povedať, že uvedené Božie mená sa odvodzujú podľa vychádzaní božstva – ako totiž stvorenia znázorňujú Boha podľa rozličných vychádzaní dokonalostí, aj keď nedokonale, tak aj náš rozum podľa jednotlivých vychádzaní Boha poznáva a pomenúva. No predsa tieto mená nepoužíva na označovanie samotných vychádzaní – napríklad, ak sa povie, že Boh je živý, nemá to znamenať, že z neho pochádza život, ale označuje sa tým samotný princíp vecí, keďže v ňom vopred existuje život, aj keď vznešenejším spôsobom, než chápeme a označujeme.

I q. 13 a. 2 ad 3

K tretiemu treba povedať, že v tomto živote nemôžeme poznať Božiu esenciu tak ako je v sebe. Poznávame ju však tak, ako je znázornená v dokonalostiach stvorení. A tak ju označujú mená, ktoré jej dávame.

3. O tom, či niektoré mená, vypovedané o Bohu vo vlastnom zmysle, sa vypovedajú o ňom samom, ale sa mu všetky pripisujú metaforicky

I q. 13 a. 3 arg. 1

Pri treťom sa postupuje takto: Zdá sa, že nijaké meno sa nevypovedá o Bohu vo vlastnom zmysle. Totiž všetky mená, ktoré vypovedáme o Bohu, sú vzaté zo stvorení, ako sa o tom už hovorilo. No mená stvorení sa vypovedajú o Bohu metaforicky, ako keď sa hovorí, že Boh je skala, alebo lev či niečo podobné. Teda všetky mená vypovedané o Bohu sa vypovedajú metaforicky.

I q. 13 a. 3 arg. 2

Okrem toho, nijaké meno sa nevypovedá vo vlastnom zmysle o niečom, o čom sa správnejšie popiera než tvrdí. No všetky spomenuté mená ako „dobrý“, „múdry“ a podobne, sa o Bohu správnejšie popierajú, než tvrdia. Je to zrejme z toho, čo povedal Dionýz v 2. kapitole diela *O nebeskej hierarchii*. [12] Teda nijaké z týchto mien sa nevypovedá o Bohu vo vlastnom zmysle.

I q. 13 a. 3 arg. 3

Okrem toho, mená telies sa nevypovedajú o Bohu inak než metaforicky, lebo Boh je netelesný. No všetky takéto mená obsahujú nejaké telesné príznaky (*conditiones*), pretože obsahujú čas, zloženie a podobné, čo sú príznakmi telies. Teda všetky takéto mená sa vypovedajú o Bohu metaforicky.

I q. 13 a. 3 s. c.

No proti tomu stojí to, čo hovorí Ambróz v 2. knihe diela *O viere*: „Sú isté mená, ktoré jasne ukazujú to, čo je vlastné Bohu, a isté mená, ktoré vyjadrujú zjavnú pravdu o Božej veľkosti; sú však iné, ktoré sa o Bohu vypovedajú v prenesenom zmysle na základe podobnosti.“ [13] Teda nie všetky mená sa vypovedajú o Bohu metaforicky, ale niektoré sa vypovedajú vo vlastnom zmysle.

I q. 13 a. 3 co.

Odpovedám, že Boha poznávame z dokonalostí, ktoré z neho vychádzajú do stvorení, ako sa už povedalo. Tieto dokonalosti sú v Bohu vznešenejším spôsobom než v stvoreniach. No náš rozum ich chápe tak, ako sú v stvoreniach, a podľa toho, ako ich chápe, ich aj označuje menami. Teda v prípade mien, ktoré pripisujeme Bohu, treba vziať do úvahy dve veci: totiž samotné označené dokonalosti ako dobrota, život a podobne, a spôsob označovania. Vzhľadom nato, čo tieto mená označujú, patria Bohu vo vlastnom zmysle, a sú preňho vlastnejšie než samotným stvoreniam a o Bohu sa vypovedajú prvotne. Vzhľadom na spôsob označovania sa však nevypovedajú o Bohu vo vlastnom zmysle, majú totiž spôsob označovania, ktorý patrí stvoreniam.

I q. 13 a. 3 ad 1

K prvému teda treba povedať, že nejaké mená označujú takéto dokonalosti, ktoré vychádzajú od Boha do stvorených vecí, a to tým spôsobom, že samotný nedokonalý spôsob, prostredníctvom ktorého má stvorenie účasť na Božej dokonalosti, je zahrnutý vo význame mena, ako keď „kameň“ označuje materiálne súcno. Takéto mená nemožno Bohu prisudzovať inak než metaforicky. Avšak isté mená označujú samotné dokonalosti absolútne bez toho, aby vo svojom význame zahrňali nejaký spôsob účasti, ako „súcno“, „dobrý“, „živý“ a podobné. Takéto mená sa vypovedajú o Bohu vo vlastnom zmysle.

I q. 13 a. 3 ad 2

K druhému treba povedať, že Dionýz tvrdí, že tieto mená sa Bohu upierajú preto, lebo to, čo sa menom označuje, mu nepatrí spôsobom, ktorým meno označuje, ale vznešenejším spôsobom. Preto na tom istom mieste Dionýz hovorí, že Boh je nad každou podstatou a nad každým životom.

I q. 13 a. 3 ad 3

K tretiemu treba povedať, že tie mená, ktoré sa o Bohu vypovedajú vo vlastnom zmysle, obsahujú telesné príznaky, ale nie vo význame

mena, ale podľa spôsobu označovania. Tie mená, ktoré sa o Bohu vypovedajú metaforicky, obsahujú telesné príznaky v samotnom svojom význame.

4. Či viaceré mená vypovedané o Bohu sú synonymné

I q. 13 a. 4 arg. 1

Pri štvrtom sa postupuje takto: Zdá sa, že mená vypovedané o Bohu sú synonymné. Totiž synonymnými sa nazývajú tie mená, ktoré označujú úplne to isté. No tieto mená vypovedané o Bohu označujú v Bohu úplne to isté, pretože Božia dobrota je jeho esenciou a podobne múdrosťou. Teda tie mená sú úplne synonymné.

I q. 13 a. 4 arg. 2

Ak by sa povedalo, že tieto mená označujú vecne to isté, no pojmovo odlišné, namietam: pojem, ktorému vo veci nič nezodpovedá, je prázdny; ak sú tieto pojmy viaceré a vec je jedna, zdá sa, že tieto pojmy sú prázdne.

I q. 13 a. 4 arg. 3

Okrem toho, čo je jedným vecne a pojmovo, je viac jedným než to, čo je jedným vecne, no pojmovo je mnohé. No Boh je jedným v najvyššej miere. Teda sa zdá, že nie je jedným vecne a mnohým pojmovo. A tak mená, ktoré sa vypovedajú o Bohu, neoznačujú rozličné pojmovo, a tak sú synonymné.

I q. 13 a. 4 s. c.

No proti tomu stojí to, že všetky synonymá, navzájom pospájané, tvoria táranie (*nugatio*), ako keby sa povedalo šaty-odev. Ak sú teda mená vypovedané o Bohu synonymá, nemohlo by sa rovnako povedať, že Boh je dobrý alebo niečo podobné. No predsa je napísané v Jer 32,18: „Najsilnejší, veľký, mocný je Tvoje meno, Pán zástupov.“

I q. 13 a. 4 co.

Odpovedám, že mená, ktoré sa vypovedajú o Bohu, nie sú synonymá. A to by sa dalo ľahko zbadáť, keby sa povedalo, že tieto mená boli určené na popieranie, alebo na označenie vzťahu príčiny ku stvoreniam. Tak by potom boli rozličné významy týchto mien podľa rôznosti toho, čo sa popiera, alebo podľa rozličných spolu-pomenovaných účinkov.

No podľa toho, čo sa povedalo, takéto mená označujú Božiu podstatu, aj keď nedokonale. No na základe predchádzajúceho je dosť jasné, že majú rozličné významy. Totiž význam, ktorý meno označuje, je pojem rozumu o veci, ktorá je označená menom. No náš rozum, pretože Boha poznáva na základe stvorenia, tvorí pre chápanie Boha pojmy primerané dokonalostiam, ktoré vychádzajú z Boha smerom k stvoreniam. Avšak dokonalosti v Bohu vopred existujú v jednote a jednoducho, vo stvoreniach sa však prijímajú rozlične a mnohonásobne. Teda ako rozličným dokonalostiam stvorenia zodpovedá jeden jednoduchý princíp, ktorý je znázornený rozličnými dokonalosťami stvorenia odlišne a mnohonásobne; tak rozličným a mnohým pojmom nášho rozumu zodpovedá jedno, čo je úplne jednoduché, no čo je podľa týchto pojmov chápané nedokonale. A preto mená pripisované Bohu, aj keby označovali jednu vec, napriek tomu, keďže ju označujú z mnohých a rozličných hľadísk, nie sú synonymá.

I q. 13 a. 4 ad 1

A tak je zrejme riešenie prvého: lebo synonymnými menami sa nazývajú tie, ktoré označujú jedno z jedného hľadiska. Avšak tie, ktoré označujú z rozličných hľadísk jednu vec, neoznačujú ju prvotne a osebe, pretože meno neoznačuje vec inak než prostredníctvom rozumového pojmu, ako sa už povedalo.

I q. 13 a. 4 ad 2

K druhému treba povedať, že mnohé hľadiská týchto mien nie sú zbytočné a prázdne, pretože každému z nich zodpovedá jednoduché jedno, ktoré je nimi všetkými znázornené mnohorako a nedokonale.

I q. 13 a. 4 ad 3

K tretiemu treba povedať, že k dokonalej jednote Boha patrí, že tie veci, ktoré sú mnohoraké a rozlíšené v iných, v ňom samom sú jednoducho a v jednote. A tak sa stáva, že je vecne jedným a mnohým pojmovo, pretože náš rozum ho takto mnohorako uchopuje, ako ho veci mnohorako znázorňujú.

P o z n á m k y

[1] DionysiosAreopagita, *De div. Nom.* 1. cap, MPG3/594.

[2] Aristoteles, *O vyjadrovaní* 16 a 2.

[3] q. 12, a. 12.

[4] q.12 a. 4.

[5] Damascenus, *De fide orthodoxa* lib. 1, cap. 9, MPG94/835.

[6] Dionysios, *De div. nom.* cap. 1, MPG 30/590.

[7] Augustinus, *De Trin.* lib 6, cap. 4 MPL 42/927.

[8] Maimonides.

[9] q.4, a. 2.

[10] q.4, a. 3.

[11] Augustinus, *De doctrina christiana* lib. 1, cap. 23, MPL 34/32.

[12] Dionysios, *Cael. Hierar.* 2. cap, MPG 3/139.

[13] Ambrosius, *De fide*, lib. 2, MPL 16/559.

Z latinského originálu [Summa Theologiæ](#) preložil Michal Chabada. Preklad vznikol ako súčasť riešenia grantovej úlohy VEGA č. 1/0112/12 „Vybrané prieniky stredovekej a súčasnej filozofie“.

Vedecká redakcia prekladu: PhDr. Jozef Matula, PhD. a Mgr. Anton Vydra, PhD.

Prekladateľ pripravuje ďalšiu časť prekladu *Sumy teologickej*, ktorá vyjde v nasledujúcom čísle časopisu *Ostium*.

Predchádzajúce časti prekladu nájdete [tu](#).